

08TH21 - Θεωρία της αρχιτεκτονικής κριτικής Δώδεκα συν ένα δείγματα «ερμηνευτικής»*

1. Ο θρίαμβος του περιτυλίγματος

Από το «less is more» στο «less is a bore» (σύντομη εισαγωγική παρουσίαση και, εν συνεχεία, περιγραφή του μαθήματος και των προς εκπόνηση φοιτητικών θεμάτων).

2. Η συμβολή των ερμηνειών στην απόλαυση της τέχνης

Μερικές ερμηνείες έργων και η αξία τους ως προς τον εμπλουτισμό σημασιών που η «πρώτη ματιά» προσπερνά. (Περί ηδονής που γνωρίζει και ειδέναι που απολαμβάνει.)

3. Αλήθεια και αναπαράσταση

Ιστορία των μέσων με τα οποία οι νοητικές συλλήψεις καθίστανται *επικοινωνήσιμες* (ιδίως των μέσων που αναπαριστούν αρχιτεκτονικές συλλήψεις-προτάσεις).

4. Η επιστημονικότητα του περί αρχιτεκτονικής λόγου

Ιστορία των αρχιτεκτονικών πραγματειών (από τον Βιτρούβιο ως τον Rem Koolhaas και τους Hadid Architects – μια διά των απορρίψεων εξέλιξη).

5. Η μνήμη μνημείων

Οι ποικιλίες των μνημείων και ο ρόλος τους ως προς τη συνοχή του κοινωνικού ιστού (δημιουργία και εξέλιξη της έννοιας «μνημείο»).

6. Μεταμορφώσεις του θεατρικού χώρου

Πώς εξελίχθηκαν τα θέατρα και πού οφείλεται η δι-ιστορική επανάληψη τεσσάρων τύπων (από την αρχαιότητα ως την Αναγέννηση και, ξανά, ως σήμερα).

7. Η Ευγλωττία της σκιάς

Για τη σχέση ερριμμένων σκιών στην ιστορία της ζωγραφικής και μυθιστορημάτων στην ιστορία της λογοτεχνίας. (Εξήγηση μιας απροσδόκητης χρονικής σύμπτωσης.)

8. Πόλη και αστυνομικό μυθιστόρημα

Η εξέλιξη ενός λογοτεχνικού είδους σε σχέση με την εξέλιξη των πόλεων από την πρώτη «βιομηχανική επανάσταση» και εντεύθεν. (Μια ακόμα χρονική σύμπτωση.)

9. Σινεμά και κατοικία

Μια σημαίνουσα εμμονή του κινηματογράφου, να συνδέει την κατοικία ορισμένων χαρακτήρων με ένα συγκεκριμένο αρχιτεκτονικό ρεύμα – τον μοντερνισμό.

10. Ο ρομαντισμός στην τέχνη

Πότε εμφανίζεται το κίνημα του ρομαντισμού, ποια αντιφατικά στοιχεία συνδέει και πώς εκδηλώνεται στις τέχνες του λόγου, στη ζωγραφική και στην αρχιτεκτονική.

11. Η αποδόμηση ως ο ρομαντισμός των ατάλαντων

Φιλοσοφικά ρεύματα και διασημότητες της αποδόμησης – η έννοια της *μεταφυσικής της παρουσίας* και του *ριζοσπαστικού φορμαλισμού* ως κάλυψη αδέξιων αυθαιρεσιών.

12. Ο χώρος σε κόμικς του Αρκά

Μια κοινή λογική στη σχέση χαρακτήρων και περιβάλλοντος χώρου, στο περικόλειστο σύμπαν της φυλακής στον *Ισοβίτη*, όπως και στο απέραντο επέκεινα στο *Η ζωή μετά*.

13. Δείγματα φοιτητικών θεμάτων

Δύο ή τρεις παρουσιάσεις των πλέον ολοκληρωμένων φοιτητικών εργασιών. (Ποιες και σε ποιο στάδιο πληρότητας θα προσδιοριστεί στη διάρκεια του εξαμήνου.)

* Γνωσιολογικό πλαίσιο μαθήματος = ιστορία και φιλοσοφία της τέχνης και της αρχιτεκτονικής, με την «ερμηνευτική» εννοούμενη ως θεωρία της κατανόησης.
Τρόπος ανάπτυξης: διερευνήσεις επί μέρους «αρχιτεκτονικών» και των δεσμών τους με άλλα πεδία, δεδομένου ότι οι άνθρωποι που κατοικούν ή κυκλοφορούν σε οικοδομημένους χώρους είναι, παράλληλα, άνθρωποι που διαβάζουν, ερωτεύονται, διασκεδάζουν, νοσταλγούν, ονειροπολούν ή προσεύχονται.

Βιβλιογραφία

- Abrams M. H., *Τι είναι μια ανθρωπιστική κριτική*, μτφρ. επίμετρο Άρης Μπερλής, Μ.Ι.Ε.Τ. 2014.
- Botton Alain de, *The Architecture of Happiness, The secret art of Furnishing your life*, Penguin Books 2007.
- Cohen Jean-Louis, *Η αρχιτεκτονική μετά το 1889, Με το βλέμμα στο μέλλον*, μτφρ. Πέτρος Μαρτινίδης, University Studio Press 2019.
- Dushkes Laura, *Όταν μιλούν οι αρχιτέκτονες, γνώμες, χαριτολογήματα και λόγια σοφίας από αρχιτέκτονες που άφησαν εποχή*, μτφρ. Ελένη Γκαγκάτσου, Παπασωτηρίου 2014.
- Fillipetti Sandrine, *Η σαγήνη της αρχιτεκτονικής, ανθολόγηση κειμένων για την αρχιτεκτονική*, μτφρ. Γιάννης Σιδέρης, Άγρα 2019.
- Ghirardo Diane, *Architecture after modernism*, Thames and Hudson 1996.
- Gombrich E. H., *The depiction of cast shadows in western art*, National Gallery Publications 1995.
- Μαντοζιό Ζαν-Μαρκ, Μισέλ Φουκώ, *Η μακροημέρευση μιας απάτης*, μτφρ. Γιώργος Παπαδόπουλος – Νίκος Μάλλιαρης, Μάγμα 2019.
- Mlodinow Leonard, *Μικρή ιστορία της γνώσης, Ο αγώνας του ανθρώπου από την προϊστορία ως σήμερα για την κατανόηση του σύμπαντος*, μτφρ. Ανδρέας Μιχαηλίδης, Πατάκης 2019.
- Μαρτινίδης Πέτρος, *Οι λέξεις στην αρχιτεκτονική και την επιστημονική σκέψη*, Σμίλη 1990.
- Μαρτινίδης Πέτρος, *Μεσιτείες του ορατού, Ζητήματα θεωρίας της κριτικής στην αρχιτεκτονική και την τέχνη*, Νεφέλη 1997.
- Μαρτινίδης Πέτρος, *Μεταμορφώσεις του θεατρικού χώρου, Τυπικές φάσεις κατά την εξέλιξη της αρχιτεκτονικής των θεάτρων στη Δύση*, Νεφέλη 1999.
- Μαρτινίδης Πέτρος, *Κριτική και εναισθησία, Η εξέλιξη του κριτικού στοχασμού στην τέχνη*, Νεφέλη 2011.
- Νεχαμάς Αλέξανδρος, *Μόνο μια υπόσχεση ευτυχίας, Η θέση του Ωραίου στην τέχνη και στη ζωή*, μτφρ. Ελένη Φιλιππάκη, Νεφέλη 2010.
- Sutherland John, *Μικρή ιστορία της λογοτεχνίας*, μτφρ. Γιώργος Λαμπράκος, Πατάκης 2014.
- Taschen/Γνώση (εκδότες), *Αρχιτεκτονική θεωρία, από την Αναγέννηση μέχρι σήμερα*, μτφρ. Πέτρος Μαρτινίδης, 2005.
- Watkin David, *Ιστορία της Δυτικής αρχιτεκτονικής*, μτφρ. Κώστας Κουρεμένος, Μ.Ι.Ε.Τ., 2005.
- Wolin Richard, *Η γοητεία του ανορθολογισμού*, μτφρ. Μαρία Φιλιππακοπούλου, Πόλις 2007.

Στόχος του μαθήματος:

Να κάνει τους φοιτητές ευφυέστερους αναγνώστες της αρχιτεκτονικής και της τέχνης, αλλά θα αρκούσε και το να γίνουν, απλώς, ευφυέστεροι.